

Lokakuu on lukukuu

30.10.2025

Kuinka saada lukiolaiset innostumaan lukemisesta? Tätä pohdimme opiskelijoiden kanssa Ohjaustaitojen opintojaksolla. Kirjasto- ja tietopalvelualan opiskelijat suunnittelivat *Lokakuu on lukukuu -tapahtumaan* ohjaustilanteita, joissa pyrittiin laittamaan lukiolaiset miettimään heidän omaa lukemistansa arjessa ja tietysti halusimme myös innostaa lukiolaisia lukemaan. Samalla opintojakson opiskelijat saivat tietysti kokemusta ohjaamisesta, mikä on tärkeä työelämätaito kirjastoissa. Ohjaustaidot niminen opintojakso kuuluu Kirjasto- ja tietopalvelualan ammattiopintoihin.

Saimme jo keväällä 2025 Seinäjoen lukiolta yhteistyöpyynnön osallistua heidän *Lokakuu on lukukuu -tapahtumaan*. Suunnitteilla olleen tapahtuman sisältö ja Ohjaustaidot opintojakson sisällöt sopivat hyvin yhteen ja innokkaasti lähdimme työelämäyhteistyöhön mukaan. Syyskuussa alkaneella Ohjaustaidot opintojaksolla opiskelijat suunnittelivat oppitunneilla sisältöä tapahtumaan annettujen ohjeiden mukaisesti. Toimeksiantona ohjaustilanteelle oli pohtia arkielämän lukemista, herätellä lukemisen tärkeyteen sekä mahdollisesti tuottaa lukiolaisille AHAA-elämyksiä. Tutustuimme myös lukion äidinkielen opetussuunnitelmaan sekä kirjailija *Emmi Itärannan* tuotantoon, sillä lukiolaiset haastattelivat *Emmi Itärantaa* lukion salissa osana *Lokakuu on lukukuu -tapahtumaa*. Pohjatiedot olivat siis hyvin opiskelijoillamme tiedossa, kun ohjaustilanteita lähdettiin suunnittelemaan.

Kuvat 1 ja 2. Lukiolaiset pohtivat sitä, kuinka tärkeänä he lukemista pitävät. Tuloksen sai merkitä janaan tarrojen avulla (kuvat: Laura Liikavainio, 2025).

Mikä ihmeen Lokakuu on lukukuu?

Lokakuu on lukukuu -konsepti on Oulussa toimivan Paulaharjun koulun vuonna 2010 alullepanema konsepti (Ylimaunu, A., & Soini, T. (2012). Lukemalla auttamaan). Nykyisin tapahtumaa järjestetään erilaisin variaatioin Suomen peruskouluissa, lukioissa ja kirjastoissa. Alun perin konseptin liikkeelle panijana olivat Paulaharjun koulun opettajat, jotka ottivat tosissaan lasten auttamishalun silloin juuri tapahtuneen Haitin katastrofin (2010) vuoksi (Ylimaunu, A., & Soini, T. (2012). Haitin maanjäristys oli seurauksiltaan katastrofaalinen: yli seitsemän magnituden järistys, joka aiheutti maanvyörymiä, joissa kuoli 220 000 ihmistä ja loukkaantui yli 300 000 ihmistä (Disasters Emergency Committee 2025). Oulun Paulaharjun koulun oppilaat eivät ole voineet välttyä tämänkaltaisen katastrofin uutisoinnilta.

Lapset tahtoivat auttaa ja opettajat keksivät konseptin, jossa lapset ansaitsevat sponsorien lahjoittamaa rahaa lukemisen perusteella. Nämä lahjoitukset ohjattiin lyhentämättömänä Suomen Punaisen Ristin kautta katastrofialueelle. (Ylimaunu, A., & Soini, T. (2012.) Konseptia toteutetaan edelleen runsaasti, mutta harva muistaa mitä *Lokakuu on lukukuu- nimen* takana piilee: lukemalla hyväntekeväisyyttä. Toki lukeminen aiheuttaa monia positiivisia vaikutuksia lukijoita kohtaan, joten edelleen hyvän tekemisen alueella liikutaan.

Mitä kaikkea opiskelijat suunnittelivat?

Opiskelijat olivat innovatiivisia. Joillakin ryhmillä idea syntyi heti ja se työstettiinkin loppuun saakka. Osa opiskelijaryhmistä huomasi, että suunniteltua sisältöä on paljon ja siitä muodostui kaksi erillistä sisältöä ja ohjaustilannetta. Onneksi ryhmäkoot olivat isoja ja sisällön jakaminen onnistui. Osa opiskelijoista pohti pidempään, mitä ohjaustilanteessa tehtäisiin, mutta kokonaisuudessaan ideointi käynnistyi erinomaisesti. Ideoina oli muun muassa keskustella lukemisen tärkeydestä erilaisten kortilla olevien kysymysten avulla.

Paperille muodostetulla aikajanalla sai myös tarraäänestää lukemisen tärkeyttä omassa elämässä. Opiskelijat ajattelivat lukiolaisten pitävän peleistä, joten muutama ryhmä teki myös leikkimielisiä Kahoot -pelejä, joiden avulla mietittiin muun muassa kirjastojen määriä Seinäjoella ja mitä kaikkea aineistoa Suomen kirjastoista onkaan mahdollista lainata. Tiedätkö sinä, saako kirjastoista lainata: Mölkky -peliä, sähkönkulutusmittareita, teatterilippuja ja hiusleikkureita? Vastaus: kaikkea, paitsi hiustenleikkureita.

Kuva 3. Lukiolaiset saivat kirjavinkkejä Kinder-muniin piilotettuina. Vinkki oli kirjoitettu kauniisti käsin, ja vinkin sai muistoksi. Valokuva: Laura Liikavainio (kuva: Laura Liikavainio, 2025).

Kirjavinkkaus on kirjastoalalla tärkeää. Opiskelijamme vinkkasivat lukiolaisille *Emmi Itärannan* tuotantoa sekä muuta aiheeseen liittyvää kirjallisuutta. Yhdellä ohjauspisteellä pelattiin *Huojuvan torni -pelin* muunnosta: *Huojuva demokratia -peliä*. Pelin idea on täysin sama kuin Huojuvassa tornissa, mutta puiset palikat on nimetty esimerkiksi lukutaito, koulutus, lehdistönvapaus, äänioikeus ja yhdenvertaisuus. Mitä tapahtuu demokratialle kuin sitä huojutetaan tarpeeksi? Entä jos lehdistönvapautta rajoitetaan liikaa, lukutaitoa heikennetään tai yhdenvertaisuudesta ei pidetä huolta? Peli synnytti keskustelua tärkeästä aiheesta.

Tulevia ohjaustilanteita suunniteltiin oppituntien aikana ja jotain pientä jäi myös itsenäisesti työstettäväksi. Oppitunneilla kävimme läpi myös tuntisuunnitelman muodossa tulevia ohjaustilanteita. Jokaisesta suunnitellusta ohjaustilanteesta tehtiin siis tuntisuunnitelma, joka tarkensi aikatauluja, ohjauksessa käytettäviä menetelmiä, tarvittavia taitoja ja materiaaleja. Opiskelijat totesivat, että karkkia täytyy olla tarjolla, joten sitä toki ostettiin. Käytävillä kuulin lukiolaisten neuvojan toisiaan meidän ohjauspisteillemme, koska sieltä sai tikkareita. Hyvä sisäänheittäjä siis!

Kuva 4. Huojuva demokratia -pelin pelaajia (kuva: Laura Liikavainio, 2025).

Ohjaustaitojen opintojakson osaamistavoitteisiin kuuluu kirjastotyöhön sisältyviä ohjaustilanteen suunnittelu, toteutus ja arviointi. Mahdollisuus osallistua tapahtumaan sopi siis opistojaksolle erinomaisesti. *Lokakuu on lukukuu -tapahtumassa* oli mukana myös Mannerheimin lastensuojeluliiton nuorten lukupiiri ja Seinäjoen kaupunginkirjasto. Keskustelua heidän kanssaan syntyi myös paljon. Seinäjoen lukion, eli tapahtuman järjestäjän kanssa puhuimme myös tapahtumaan osallistumisesta tulevina vuosina. On hienoa, että saadaan luotua yhteistyötä vuosittain toistuviin tapahtumiin.

Ehdimme seuraamaan hetken myös *Emmi Itärannan* kirjailijahaastattelua opiskelijoiden kanssa ohjaustyön lomasta, mikä oli mukavaa! Ja tietysti *Itärantaa* piti käydä kiittämässä kirjoistaan! Suosittelenkin niitä kaikille scifin (ja uusimman kirjan myötä myös) fantasia ystäville.

Laura Liikavainio
lehtori, kirjasto- ja tietopalveluala
SEAMK

Lähteet

Disasters Emergency Committee 2025. 2010 Haiti Earthquake Facts and Figures. https://www.dec.org.uk/article/2010-haiti-earthquake-facts-and-figures.

Ylimaunu, A., & Soini, T. (2012). Lukemalla auttamaan: Paulaharjun koulun kehittämä Lukukuu leviää SPR:n kampanjana koko Suomen kouluihin. *Kaleva* 1.9.2012, s. 4.